

ПРОЧЕЉЕ

Радован Бели Марковић

РУПЕ

Рупе у сећању. Кроз мале рупе у сећању испури понеко убиство с предумишљајем, боравак у Висбадену, поћ у „Црвеном млину”, или важна чеврљница у вези с *Последњом ружом Колубаре*, ложом лајковачких железничара, док велике рупе пропусте и читаво једно доба. Рупе у сећању се попуњавају подацима из досијеа.

Најпознатије рупе су лепо упаковане и уз њих се добија и нешто швајцарског сира. Има рупа које примају и рупа које дају. Слепи мишеви су птице које по рупама траже доња небеса. Али зашто слепи мишеви тако трепере; је ли то осећање стида, или сећање на одјек два рафала и неког ко се у сумрак пресамитно на коњу?

Рупе по српским путевима, запремниски, одговарају брдима на мапи. Некоћ су, крај царских друмова, седели дроњави и у себе потопули људи који су туцали камен. Сиву и безобличну гомилу ломљеног стења уситњавали су, одсутно, у складне *фигуре* од *три кубика*, по мери: *кубик — надница*. Милутин Јевтић, из села Ћелије, утуцао је читав свој камени век у једну једину рупу на баповинској цаци која је спајала Престошницу с натмуреним варошицама. А у списку светских чудеса наводи се, ваљда, његов бајословни чекић од *оке*, с дреновом дршком омотаном погавицом од прелих тежачких гаћа.

Свака рупа има свој *начин*. Провалија, својом безочном равнодушношћу, вуче падоле. Звекара за печим тешко уздише. Проломача враћа само последњи слог од речи која се пад њом изговори, док голубњача повоздан зева као подеран рукав. Пригворне рупе су, редовно, обрасле

које, сваког пролећа, недужно цвета. Постоји и рупа коју сваки човек из себе изводи, тежећи да у њу гурне сопствену сенку, уз тужне песме о јесени кад ником тле под ногама није довољно чврсто.

Све што је некоћ закопано биће једног дана, откопано. Око закопаног злата напросто освићу рупе, пуне ишчупане косе и отргнутих дугмади с долама и кабаница.

„Битност посуде је празнина”, учи Лао Це, „видљиво је од користи”, док се из авиоплана, који још није узлетео, висина може учинити као преврнута рупа. Начелно, пред сваким кораком находи се по једна рупа над којом се срце стеже. Грешни човек опстаје тако што корача по обурданим ивицама тих рупа, а надахнути појединци и жмурећи одржавају равнотежу изговарајући реплике из Чеховљевих једночинки.

Лукава власт, да би неким послом замајала народ и у покорности га држала, вазда започиње копање великих и важних *државних рупа*, а онда се народ побуни па уздигне другу власт која му изда заповест да *државне рупе* попуни ископаном земљом. Однекуд се, увек, покаже како за засипање поменутих рупа нема довољно земље, па се копачи оптужују да су тај мањак разнели по џеповима, због чега се народу удара додатни *нарез* и одређује плац за копање *јексик-рупа*, понад којих јаче жига у крстима. И копање и засипање таквих рупа, па и само прикупљање *нареза*, одвија се уз камшије, о танкој храни, и уз препуне апсане. Кад у апсане не може да стане више ни вашка, изнађе се да засуте рупе ваља опет копати.

Има рупа око којих деца вриште као да ће их пси појести.

Кад се копа рупа, а да се о копању не сме говорити — у ту рупу стају сви њени копачи.

Неке рупе су толико запуштене да се на мапи означавају зеленом бојом, а некад су у њих стајала читава мора.

Рупа сваком оделу поквари походну уљућеност, чак и кад је настала од метка, па се преко рупа турају закрпе. временом, ударе једна на другу, попут малих држава. Има рупа у које стају све несанице. Више је рупа у историји него у такозваној лепој књижевности. Из рупе за оркестар се чује већма озбиљна музика, понекад и лаки комади, а из рупе за прост народ-само запомагање оног који ће, после, причати о свему.

Ометене у развоју, рупе обрастају у драч и бљуштику.

Човеку је дано девет рупа и све је у реду док се нека од њих не загноји.

Око неких важних рупа настали су читави градови, па су се, после, за те градове, водили дуги ратови. Тек кад је, колико-толико, овладао појмом рупе, човек је могао да се позабави изумевањем точка. А и нека се брда могу узети тек као палимпсести некадашњих рупа.

Већ настала рупа тежи да се шири и продубљује. Место на којем је била рупа увек се познаје. Сваку рупу надгледа по једна звезда.

Зато звезде бојажљиво трепћу.